

Cijfers Duitse PV-markt ondoorzichtig

Het toonaangevende tijdschrift Photon voorspelt dat er in de Duitse markt 10 GW aan PV-systemen zijn geïnstalleerd. Een getal dat 'gepuuzeld' is uit data van de industrie en inschattingen van de elektriciteitsleveranciers. Hoe nauwkeurig zijn deze cijfers en wat betekenen ze voor de markt?

PHOTON DOET JAARLIJKS ONDERZOEK ONDER 850 elektriciteitsleveranciers en fabrikanten in Duitsland. Hieruit blijkt dat het vermogen aan PV-systemen dat de afgelopen twee jaren is geïnstalleerd in Duitsland, waarschijnlijk veel groter is dan voorspeld. In 2008 is bijna 2.000 MWp nieuwe PV-systemen geïnstalleerd. Deze groei was al veel sterker dan eigenlijk verwacht. En volgens het tijdschrift kan in 2009 het geïnstalleerde vermogen tussen 3.000 en 4.000 MWp bedragen. De helft van de hele wereldproductie. Photon voorspelt daarmee dat tot eind vorig jaar in totaal 10 GWp aan PV in Duitsland alleen geïnstalleerd is. 'Alles wijst erop dat de markt is geëxplodeerd,' aldus Bernd Schüßler, woordvoerder van Photon. De precieze getallen worden waarschijnlijk pas eind 2010 bekend, omdat dan de cijfers van alle netwerkbeheerders zijn opgeteld. De berekeningen van Photon staan niet in verhouding met de verwachtingen van de Duitse regering (Bundesnetzagentur), die voor 2008 1.250 MWp voorspelde en voor 2009 een geïnstalleerd vermogen van 1.300 MWp noemde (Leitstudie 2007). Tot en met september was echter al meer dan 1.500 MWp geïnstalleerd in Duitsland.

Registratiefouten

Hoe komt Photon aan deze cijfers? Volgens Photon staan te weinig installaties geregistreerd, omdat nieuwe installaties nog niet worden meegeteld. Van negentien 'megawatt'-installaties, die voor 30 september in gebruik zijn genomen, stonden er slechts vijf in de databank van het Bundesnetzagentur. Samen zijn deze negentien goed voor ruim 47 MW en er staat volgens Photon slechts 8,4 MW geregistreerd. Daarnaast baseert het tijdschrift zich op getallen van inverterproducenten.

Twee grote Duitse spelers, SMA Solar Technology en Kaco New Energy, hebben in 2009 inverters geleverd met een totaal vermogen van 3,5 GW en 500 MW. Deze twee bedrijven hebben 45 procent van de wereldmarkt in handen, waardoor Photon rekent op een totaal van 9 GW vermogen voor wisselrichters. Omdat het vermogen van een PV-installatie nog 10 procent hoger ligt, komt Photon op 10 gigawatt aan geleverde PV-systemen. Omdat Duitsland ongeveer de helft van alle installaties tot zich neemt, kan er dus wel 5 GW geleverd zijn in Duitsland in 2009.

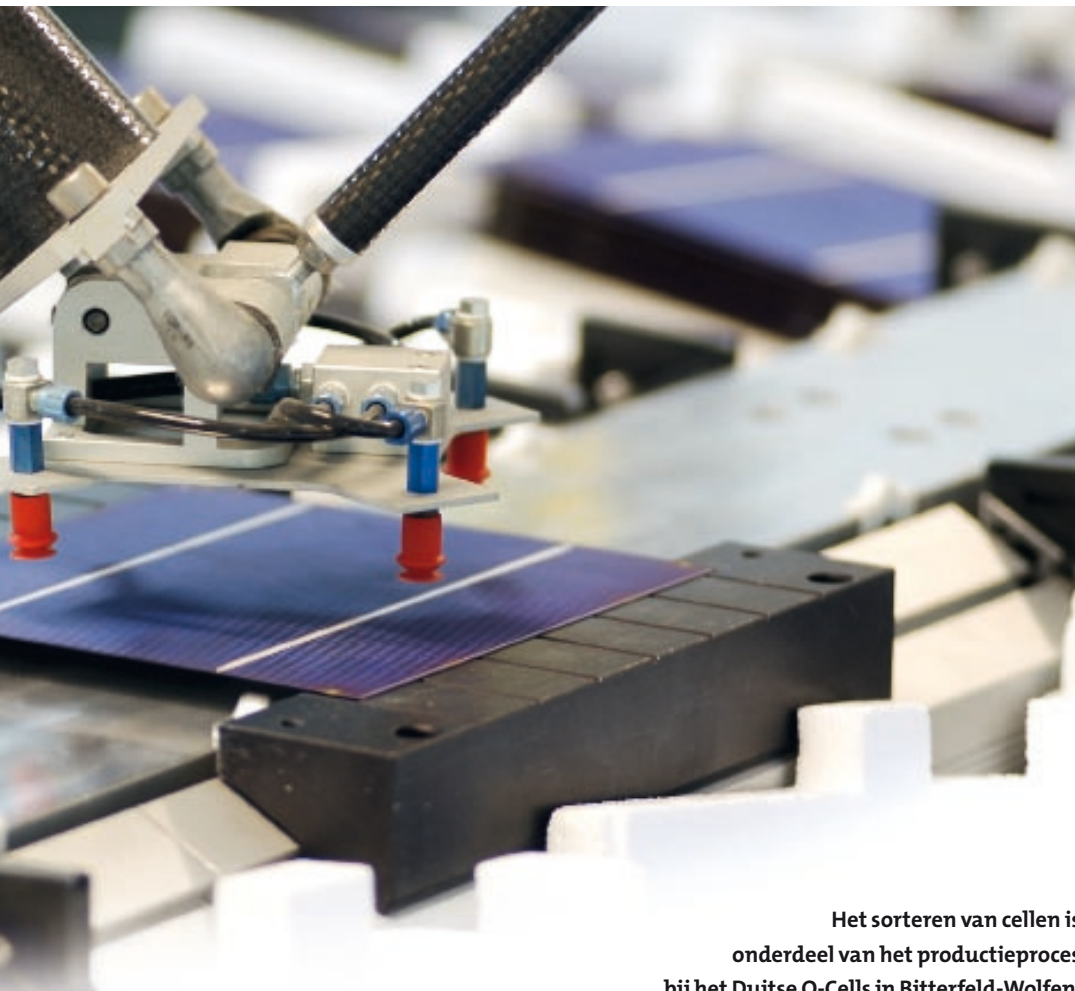
'Kopers van PV-systemen zijn in de race om de subsidiereductie die de Duitse regering in 2010 heeft aangekondigd, een stap voor te zijn. Om te meten wat er het afgelopen half jaar is gebeurd, is daarom een grote uitdaging,' zegt Henning Wicht, senior analist photovoltaïcs bij consultingbedrijf iSuppli in München. De sterke groeicijfers in de tweede helft van 2009 zijn volgens hem ook veroorzaakt door de kostprijsreductie van PV-systemen, de hoge rendementen voor consumenten en het aantrekken van de economie. Het feed-in tarief is in januari met zo'n tien procent gereduceerd en in juli 2010 worden weer reducties verwacht. 'Het is niet onmogelijk dat het afgelo-

pen jaar 4 GWp is gehaald, maar wij vinden dit getal erg optimistisch. Volgens onze research is er tussen 2,5 en 3,0 GWp geïnstalleerd.' Wicht beaamt dat waarschijnlijk fouten zijn gemaakt bij de registraties, maar dat ook systemen dubbel zijn opgenomen, waardoor hij uitgaat van een foutmarge van 10 procent (i.p.v. 20% van Photon).

Belang juiste inschatting

Volgens Wicht probeert Photon graag en hij ziet het belang van de aangezwengelde discussie. Maar een juiste inschatting van de marktcijfers is van verontrustend belang. 'Als in Duitsland echt 10 GWp is geïnstalleerd, betekent dat een extra grote onbalans in Europa op PV-gebied. Mocht er in Duitsland iets met de subsidieregeling gebeuren, dan heeft dat grote gevolgen voor de hele wereldmarkt,' zegt Wim Sinke, stafmedewerker programma en strategie bij ECN Zonne-energie. Volgens Photon zijn de PV-leveranciers in 2009 meer afhankelijk geworden van de Duitse markt. Schüßler: 'In het derde kwartaal van 2008 exporteerde SolarWorld bijvoorbeeld 59 procent, in 2009 was dat 33 procent. Ook Aleo Solar heeft zijn exportquotum gehalveerd.' Een ander gevaar dat door de enorme onbalans ontstaat is moge-

Het sorteren van cellen is onderdeel van het productieproces bij het Duitse Q-Cells in Bitterfeld-Wolfen.

lijke ondermijning van het draagvlak in Duitsland voor PV. Sinke: 'PV is nog een overheids-gedreven markt, waarbij de samenleving de onrendabele top financiert zolang dat nodig is. Een zo groot mogelijke groep landen moet die lasten dragen, niet één land, dat is levensgevaarlijk voor de ontwikkeling van PV als geheel. De andere 26 EU-landen moeten nu ook maar eens stevig aan de bak.'

Hoe hoger de getallen, hoe meer de Duitse burger meebetaalt. In 2009 13 miljard euro bij 2.500 MWp geïnstalleerd vermogen, berekende de krant Welt Online. Volgens Welt Online zorgen de PV-systemen nu voor 0,4 procent van de stroomvoorziening, rond 550 miljard kilowattuur. Holger Krauwinkel van de Duitse consumentenbond noemt een bedrag van 35 euro per huishouden. Die vergoeding wordt vastgesteld op basis van het geïnstalleerde vermogen. 'Als de prognose voor 2009 niet klopte, klopt die van 2010 ook niet. En wat gebeurt er dan, krijgt de burger een naheffing?' Volgens Krauwinkel zijn er politieke motieven om de prognose te laag in te schatten. 'Hoe lager de cijfers, hoe meer redenen de politiek heeft om de omstrede feed-in tarieven te handhaven. Hoe hoger, hoe meer ze uit te leggen hebben aan de con-

sument. Dit jaar ontstaat een strijd om de hoge terugleververgoedingen. Maar moeten wij de Duitse industrie redden of moeten we helaas de markt aan Azië gaan overlaten?'

Andere Europese markten

'De wetgeving moet worden aangepast vanwege een marktontwikkeling die tot overcapaciteit heeft geleid,' zegt de nieuwe milieuminister Norbert Röttgen in het Duitse Handelsblatt. 'Het doel is een flexibel systeem creëren dat op marktontwikkelingen kan reageren.' Wat gebeurt er als Röttgen, zoals aangekondigd, het Erneuerbare Energie Gesetz onder de loop gaat nemen? De Spaanse PV-markt is al drastisch ingezakt. Ook Frankrijk, Italië en Griekenland hebben feed-in, maar halen nog lang niet de Duitse getallen. Volgens experts lopen deze landen nog vijf jaar achter op Duitsland. Plafonds en administratieve drempels liggen hier aan ten grondslag. 'Het duurt nog erg lang, voordat bedrijven of consumenten vergunningen krijgen om PV te plaatsen. Daarnaast heeft de consument toch nog minder vertrouwen in de techniek,' aldus Wicht van iSuppli. Wicht meent dat de Duitse producenten hun pijlen meer op Frankrijk en Italië gaan richten als

de Duitse regering het feed-in systeem gaat aanpassen. Volgens een recent onderzoek van EPIA blijft PV de snelst groeiende duurzame energie technologie in Europa. In 2020 kan de bijdrage van PV aan de totale Europese elektriciteitsconsumptie 4 tot 12 procent zijn. De Zwitserse bank Sarasin voorspelt een vermogen van 155 GWp in 2020.

Kosten omlaag

'Het is op dit moment al mogelijk om een zonnestroomsysteem te fabriceren en installeren voor 1.500 euro per kilowatt. Daaruit volgen productiekosten van 18 cent per kWh. Als de vergoeding met 20 tot 30 procent aangepast wordt, is dat dus geen probleem,' zegt Schüßler van Photon. Schüßler beaamt dat deze cijfers laag zijn. 'Het gaat om pure kosten (dus niet: prijzen), die alleen maar door een bedrijf gehaald kunnen worden dat volledig geïntegreerd opereert, alles zelf kan leveren en installeren. Met waarschijnlijk een gedeeltelijke productie in Azië. Maar het kan wel. Daarmee willen we aantonen dat de Duitse staat zonnestroom kunstmatig duur houdt, en dat de techniek ons niet meer tegenhoudt.' Ook als een realistische prijs van PV-systemen waarschijnlijk eerder bij minimaal 2.500 euro per kilowatt ligt, kunnen de terugleververgoedingen gemakkelijk met nog eens 10 procent omlaag, meent ook Wicht. Nu profiteren vooral consumenten en installateurs van feed-in. De terugverdienmogelijkheden zijn met 43 cent per kilowattuur voor de komende twintig jaar nog altijd zeer aantrekkelijk. De tijden van hoge rendementen voor fabrikanten zijn voorbij. De concurrentie uit Azië is sterk en de markt kent nog altijd overcapaciteit. Volgens iSuppli is in 2009 8,55 GWp aan modules geproduceerd en in totaal slechts 5,16 GWp geïnstalleerd. De nieuwe Duitse regering heeft twee opties om de markt bij te sturen: het nog meer reduceren van terugleververgoedingen of het instellen van een maximaal vermogen per jaar (plafond). De Duitse industrie is voorstander van lagere terugleververgoedingen. Om de concurrentie voor te blijven, mikt de Duitse industrie op technologische innovaties, met faciliteiten aan het Fraunhofer Instituut voor Zonne-energie in Freiburg of het centrum voor zonne-energie en waterstof in Stuttgart. Maar het zwaard van Damocles hangt boven deze industrie, die zo afhankelijk is van een grote thuismarkt. Wicht: 'Kijk naar wat in Spanje is gebeurd, waar een plafond is ingesteld. Het instorten van de markt kan heel snel gebeuren.'